

**Informacja o sytuacji
Krajowych Instytucji Płatniczych (KIP)
i Biur Usług Płatniczych (BUP)
w IV kwartale 2015 r.**

Plan prezentacji

CHARAKTERYSTYKA KIP i BUP

LICZBA I WARTOŚĆ TRANSAKCJI PŁATNICZYCH KIP i BUP

FUNDUSZE WŁASNE KIP

NADZÓR NAD BUP

DZIAŁANIA NADZORCZE KNF WOBEC KRAJOWYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH

DZIAŁANIA NADZORCZE KNF WOBEC BIUR USŁUG PŁATNICZYCH

Charakterystyka KIP i BUP

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych wprowadziła dwie nowe kategorie podmiotów na polskim rynku finansowym – **Krajowe Instytucje Płatnicze (KIP)** oraz **Biura Usług Płatniczych (BUP)**.
- Prowadzenie przez KIP działalności w zakresie usług płatniczych wymaga udzielenia zezwolenia przez Komisję Nadzoru Finansowego. Zezwolenie może być wydane wyłącznie osobie prawnej z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na jej wniosek.
- Wydanie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze KIP następuje pod warunkiem stwierdzenia przez KNF spełnienia przez podmiot ubiegający się o zezwolenie warunków niezbędnych do świadczenia usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, na które składają się wymogi kapitałowe, personalne oraz organizacyjne.
- Na koniec IV kwartału 2015 r. zezwolenie na świadczenie usług płatniczych posiadało 36 KIP.
- Ze względu na skalę działania i rodzaj świadczonych usług, KIP można podzielić na 3 grupy:

GRUPA A: KIP, które jednocześnie prowadzą działalność jako agenci rozliczeniowi na podstawie zgody Prezesa NBP (kapitał założycielski w kwocie co najmniej 125 tys. EUR),

GRUPA B: KIP, które świadczą kilka usług płatniczych (kapitał założycielski w kwocie co najmniej 125 tys. EUR),

GRUPA C: KIP, które świadczą wyłącznie usługę przekazu pieniężnego (kapitał założycielski w kwocie min. 20 tys. EUR).

Charakterystyka KIP i BUP

- Biura usług płatniczych to podmioty, obejmujące osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa o usługach płatniczych przyznaje zdolność prawną (m.in. spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna), świadczące wyłącznie usługę przekazu pieniężnego na terytorium Polski, dla których średnia wartość transakcji płatniczych z poprzednich 12 miesięcy nie przekracza 500 tys. EUR miesięcznie.
- Prowadzenie działalności w charakterze biura usług płatniczych wymaga uzyskania wpisu do elektronicznego Rejestru Usług Płatniczych prowadzonego przez KNF.
- W odróżnieniu od krajowych instytucji płatniczych, biura usług płatniczych nie podlegają m.in.:
  - wymogom kapitałowym,
  - ograniczeniom w zakresie łączenia środków pieniężnych, przyjętych w celu wykonania transakcji płatniczych ze środkami posiadanymi z innego tytułu,
  - ograniczeniom w działalności inwestycyjnej,
  - obowiązki badania rocznych sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów.

Liczba i wartość transakcji płatniczych KIP

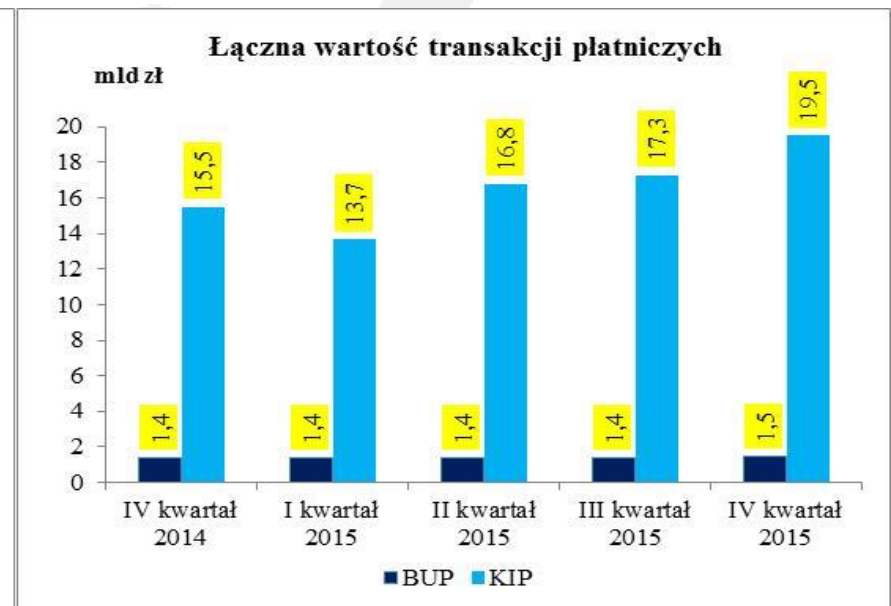
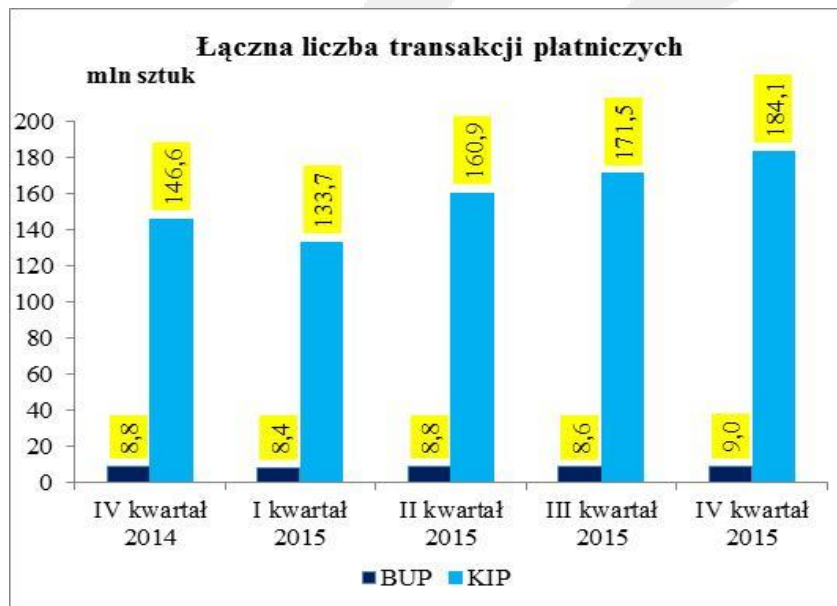
- W IV kwartale 2015 r. KNF udzieliła zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej jednemu podmiotowi. Tym samym, na koniec grudnia 2015 r. zezwolenia posiadało 36 KIP.
- W IV kwartale 2015 r. krajowe instytucje płatnicze wykonały 184,1 mln transakcji płatniczych o łącznej wartości 19,5 mld zł (w III kwartale 2015 r. odpowiednio: 171,5 mln transakcji o łącznej wartości 17,3 mld zł).
- Większość transakcji płatniczych (78,0% w IV kwartale 2015 r. wobec 78,1% w III kwartale 2015 r.) została zrealizowana przez krajowe instytucje płatnicze, które jednocześnie działają jako agenci rozliczeniowi na podstawie zgody Prezesa NBP (Grupa A); na Grupę B i C przypadało odpowiednio 13,8% i 8,2% transakcji.

KIP	Liczba transakcji (tys. sztuk)				Wartość transakcji (mln zł)				Opłaty i prowizje (tys. zł)			
	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.	IV kw. 2015 r.	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.	IV kw. 2015 r.	I kw. 2015 r.	II kw. 2015 r.	III kw. 2015 r.	IV kw. 2015 r.
GRUPA A	113 450,4	140 791,5	150 631,8	161 471,0	10 200,6	12 986,6	13 545,0	15 240,5	106 741,4	118 102,5	118 602,4	128 960,5
GRUPA B	11 174,2	11 041,9	11 781,1	13 323,5	1 989,4	2 232,3	2 283,0	2 686,7	20 924,3	22 216,7	22 860,1	25 908,9
GRUPA C	9 123,6	9 031,8	9 081,9	9 320,7	1 492,6	1 554,4	1 510,3	1 607,1	19 641,8	19 705,7	19 911,2	20 652,0

- W IV kwartale 2015 r. transakcje płatnicze w walucie innej niż PLN zrealizowało 13 (tak jak w III kwartale 2015 r.) krajowych instytucji płatniczych na łączną kwotę 1,5 mld zł (w III kwartale br. 468,4 mln zł), a ich udział w ogólnej wartości wykonanych transakcji wzrósł do 8% (z 2,7% w III kwartale 2015 r.).
- Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej w KIP wyniosła 106,1 zł (dla porównania: w III kwartale 2015 r. 101,1 zł).

Liczba i wartość transakcji płatniczych KIP

- łączna liczba i wartość transakcji, zrealizowanych w IV kwartale 2015 r. przez 33 KIP (2 KIP-y nie wykonywały w tym okresie transakcji płatniczych, a 1 KIP nie został uwzględniony w zestawieniu w związku z wydaniem decyzji KNF o wygaśnięciu zezwolenia) była znacząco wyższa aniżeli skala działalności zrealizowanej w tym okresie łącznie przez 1 235 raportujących BUP. Wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na działalność w charakterze krajowych instytucji płatniczych dysproporcja pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP, mierzona ogólną liczbą i wartością realizowanych przez te podmioty transakcji będzie się zwiększać.

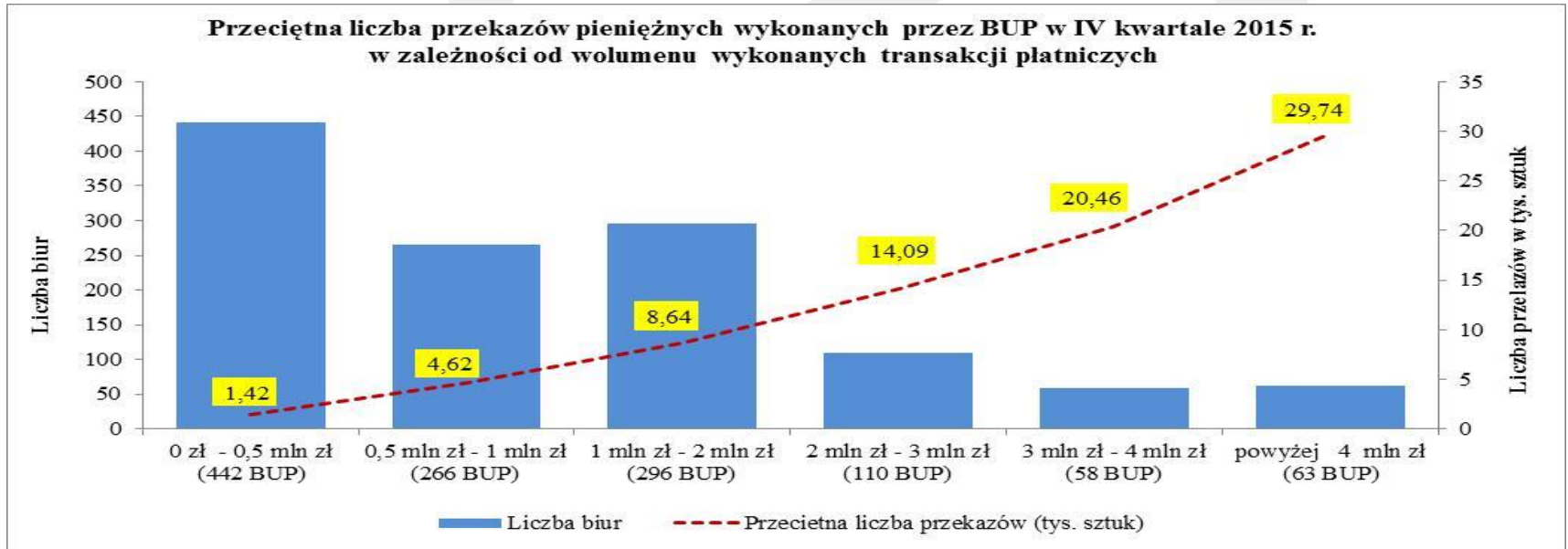

Liczba i wartość transakcji płatniczych BUP

- **Do dnia 4 maja 2016 r. informację sprawozdawczą za rok 2015 przesyłały do KNF 1 222 biura (89,5%).** Za 2014 r. informację roczną przekazało 1 107 biur z 1 356 wpisanych do rejestru (81,6%).
- **W całym 2015 r. biura usług płatniczych zrealizowały 34,8 mln przekazów pieniężnych o łącznej wartości 5,7 mld zł.** Przeciętnie jedno biuro wykonało transakcje o wartości 4,2 mln zł, a średnia wartość przekazu wyniosła 163 zł. W 2014 r. BUP-y zrealizowały 33,2 mln przekazów o wartości 5,2 mld zł. Przeciętna wartość transakcji wykonanych przez jedno biuro wyniosła 4,7 mln zł, natomiast wartość jednego przekazu pieniężnego wyniosła 155,7 zł.
- **Do dnia 4 maja 2016 r. sprawozdania za IV kwartał 2015 r. przesyłało do KNF 1 235 biur usług płatniczych (90,4%) spośród 1 366 podmiotów objętych tym obowiązkiem.** Dla porównania do 25 listopada 2015 r. sprawozdania za III kwartał 2015 r. przesyłało do KNF 1 171 biur usług płatniczych (86,3%) spośród 1 357 podmiotów objętych tym obowiązkiem.
- **Ilość zrealizowanych przekazów pieniężnych w IV kwartale 2015 r. (łącznie 9,0 mln przekazów)** była wyższa niż w III kwartale 2015 r. (8,6 mln przekazów), a ich łączna wartość wyniosła 1,49 mld zł (wobec 1,39 mld zł w III kwartale 2015 r.).
- W IV kwartale 2015 r., podobnie jak w III kwartale 2015 r. nie odnotowano przekroczenia przez BUP dopuszczalnego przez przepisy ustawy o usługach płatniczych limitu transakcji za okres ostatnich 3 miesięcy (1,5 mln EUR).

Liczba i wartość transakcji płatniczych BUP

- Z danych sprawozdawczych biur usług płatniczych za IV kwartał 2015 r. wynika, że 708 biur (57,3%) zrealizowało 1,9 mln przekazów pieniężnych w przedziale do 1 mln zł, w łącznej wysokości 288,3 mln zł (przeciętnie jedno biuro wykonało 2 621 przekazów, średnio 44 przekazy dziennie).

- Biura usług płatniczych, które przekazały KNF informację o liczbie i wartości przekazów pieniężnych zrealizowanych w IV kwartale 2015 r. wraz z polisami ubezpieczeniowymi albo gwarancjami (łącznie 1 099 biur) zrealizowały przekazy pieniężne na łączną kwotę 1 374,2 mln zł, natomiast wartość ich zabezpieczeń wyniosła 30,9 mln zł, co stanowi 2,25% wartości zrealizowanych w tym kwartale transakcji płatniczych. Miesięcznie wykonały one przekazy o wartości 458,1 mln zł, a średni miesięczny poziom ochrony wyniósł 6,74%.

Fundusze własne KIP

- Zgodnie z uregulowaniami ustawy o usługach płatniczych, wysokość funduszy własnych krajowej instytucji płatniczej nie może być niższa od minimalnej wartości kapitału założycielskiego, jaka wymagana jest do skutecznego wystąpienia z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze KIP albo kwoty obliczonej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie metody obliczania kwoty, o której mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych.
- Z analizy danych sprawozdawczych KIP za poszczególne kwartały 2015 r. oraz IV kwartał 2014 r. wynika, że kapitały założycielskie krajowych instytucji płatniczych kilkakrotnie przewyższają ustawowe minimum. Wyraźnie widoczna jest w tym obszarze dominacja kilku KIP o ugruntowanej pozycji na rynku usług płatniczych, prowadzących działalność na szeroką skalę.
- W IV kwartale 2015 r. wszystkie analizowane KIP posiadały fundusze własne w wymaganej wysokości (tj. wg wyższej z kwot: minimalna wysokość kapitału założycielskiego albo kwota obliczona zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Finansów).
- Fundusze własne krajowych instytucji płatniczych (po pomniejszeniach wynikających z przepisów uup) wyniosły łącznie na koniec IV kwartału 2015 r. 416,9 mln zł (na koniec III kwartału 2015 r. 309,9 mln zł).

Nadzór nad BUP

- **Do dnia 4 maja 2016 r. z obowiązków wobec KNF nie wywiązało się:**
  - 144 biura usług płatniczych (10,5% BUP wpisanych do rejestru KNF do końca 2015 r.), które nie przesyłały informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych za cały 2015 r.;
  - 131 biur usług płatniczych (9,6% BUP wpisanych do rejestru KNF według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.), które nie przesyłały do KNF informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych za IV kwartał 2015 r.;
  - 234 biura usług płatniczych (17,1% BUP wpisanych do rejestru KNF na dzień 31 grudnia 2015 r.), które nie przesyłały KNF pierwszej albo wznowionej umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej.
  - 105 BUP nie wywiązało się jednocześnie z obu ww. obowiązków wynikających z ustawy.
- Z powyższych danych wynika, że wydawane przez KNF decyzje o nałożeniu kary pieniężnej na biura usług płatniczych (w IV kwartale 2015 r. wydano 66 decyzji, w III kwartale 2015 r. wydano 121 decyzji, a w całym 2015 r. 272 decyzje), które nie dopełniają obowiązków określonych w ustawie o usługach płatniczych, wpływają na biura dyscyplinująco i przyczyniają się do wzrostu odsetka tych, które raportują do KNF w terminach, wynikających z obowiązujących przepisów.

Nadzór nad BUP

- W związku z ograniczonymi możliwościami sprawowania przez KNF realnego nadzoru nad rynkiem usług płatniczych świadczonych przez biura usług płatniczych, a jednocześnie ograniczonym ryzykiem, jakie biura usług płatniczych generują dla sektora finansowego w Polsce, w Ministerstwie Finansów od 2014 r. do 2015 r. trwały prace nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych w zakresie zmiany formy i zakresu nadzoru KNF nad biurami usług płatniczych.

Planowana wówczas nowelizacja przepisów miała dotyczyć m.in. umożliwienia organowi nadzoru wykreślenia biura usług płatniczych z rejestru dostawców usług płatniczych w sytuacjach często występujących w toku nadzoru nad BUP, takich jak przykładowo brak kontaktu z biurem usług płatniczych, nieodpowiadanie na urzędową korespondencję, niewywiązywanie się z obowiązków ustawowych w zakresie obowiązków sprawozdawczych i zabezpieczania środków (umowy, gwarancje), jak również ustawowego ograniczenia częstotliwości przekazywania informacji sprawozdawczych BUP tylko do informacji rocznej (z pominięciem raportów kwartalnych), obniżenia kosztów nadzoru oraz zniesienia obowiązku posiadania przez BUP obowiązkowego ubezpieczenia środków powierzanych biuram przez klientów w celu realizacji zleceń płatniczych (przekazów pieniężnych). Ostatnim opracowanym w tym zakresie dokumentem był projekt założeń nowelizacji ustawy datowany na dzień 25 marca 2015 r. przekazany przez Ministerstwo Finansów na Komitet Stały Rady Ministrów w dniu 2 kwietnia 2015 r. Jesienią 2015 r. Ministerstwo Finansów podjęło decyzję o wycofaniu projektu nowelizacji z prac parlamentarnych, motywując to niemożnością ich zakończenia przed upływem ubiegłej kadencji Sejmu.

Działania nadzorcze KNF wobec KIP

W ramach działań nadzorczych wobec KIP, KNF:

- weryfikuje przekazywane okresowo dane sprawozdawcze (kwartalne i roczne);
- analizuje wyniki finansowe KIP w kontekście ich zgodności z przedstawianymi planami finansowymi;
- przeprowadza kontrole w nadzorowanych podmiotach w celu weryfikacji zgodności ze stanem faktycznym danych, zawartych w sprawozdaniach okresowych oraz kontroli zgodności prowadzonej działalności w zakresie usług płatniczych z obowiązującymi przepisami prawa i zaleceniami oraz wytycznymi KNF. W IV kwartale 2015 r. odbyła się jedna kontrola w KIP.

Działania nadzorcze KNF wobec BUP

W ramach działań nadzorczych wobec BUP, KNF:

- monitoruje terminowość przekazywania informacji sprawozdawczych,
- monitoruje przestrzeganie obowiązku ochrony środków klientów,
- informuje nadzorowane podmioty o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 tys. EUR (w IV kwartale 2015 r. podobnie jak w III kwartale 2015 r. nie odnotowano przekroczenia przez biura usług płatniczych dopuszczalnego przez przepisy ustawy o usługach płatniczych limitu transakcji za okres ostatnich 3 miesięcy),
- kontroluje terminowość realizacji przekazów pieniężnych,
- przeprowadza postępowania administracyjne w sprawie nałożenia kar pieniężnych w odniesieniu do podmiotów, które nie dopełniają obowiązków sprawozdawczych, wynikających z ustawy,
- kieruje zalecenia do BUP, co do których ustalono, że uzyskują ujemny wynik finansowy z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych albo nie wykazują przychodów z tytułu prowadzenia tej działalności.

Na podstawie obowiązujących przepisów, regulujących funkcjonowanie krajowego rynku usług płatniczych, KNF nie posiada uprawnień, umożliwiających wykreślenie z rejestru dostawców usług płatniczych tych biur usług płatniczych, które nie wywiązują się z ciążących na nich obowiązków sprawozdawczych.